

LUITENANT-TER-ZEE VICTOR BILLET (1902-1942)

door J.B. DREESEN

Op 01 februari van dit jaar was het 50 jaar geleden dat de Belgische Zeemacht werd opgericht en zij zich te Oostende installeerde. De Zeemacht had haar oorsprong te danken aan de Belgische Sectie van de Royal Navy die van 1940 tot 1944 strijdend België op zee vertegenwoordigde. De Zeemacht en haar voorloper zijn voldoende gekend. Minder gekend, door het Oostends publiek, is echter de man met een uitzonderlijk doorzettingsvermogen, Victor Billet, die aan de basis lag van de oprichting van de Belgische Sectie van de Royal Navy.

Hij werd geboren op 03 mei 1902 te Sint Joost-ten-Node maar bracht een deel van zijn kort leven te Oostende door. Victor Billet voelde zich van jongsaf aangetrokken tot de zee. Aan de ouderdom van 17 jaar scheepte hij, als kadet, in aan boord van het zeilend schoolschip "Avenir". Hij doorliep er de klassieke opleiding. Nadien ging hij naar de koopvaardij. Hij voer aan boord van schepen van de belgische "Lloyd Royal" en de rederij "Deppe. Het kisisjaar 1929 kondigde zich aan en schepen gingen uit de vaart. Officieren en bemanningen stonden op straat.

Om zich bezig te houden volgde Billet, samen met andere collegas, in de Zeevaartschool te Oostende een cursus die de belgische marineofficieren voorbereidde op de navigatie in oorlogstijd. In 1934 kreeg hij een plaats bij de Staatsmarine, zoals destijds de diensten van pakketboten en Zeewezen noemden. Een jaar nadien werd hij geaffecteerd aan boord van het visserijwachtschip "Zinnia".

Victor Billet had een afschuw van routine. In 1937 stelde hij zich, met het akkoord van zijn administratie, ten dienste van het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België om opzoekingen te doen in verband met de visserij in hoge zee. Hij leerde er de banken en de kusten van IJsland, Groenland en New-Foundland kennen. Terug in België richtte hij een neutraal visserssyndicaat op. Hij rustte een vissersschip uit dat hij een tijdlang voerde en deelde er het harde vissersleven met de bemanning. Hij draaide een paar films over dit harde leven, hielp de aalmoezeniers ter zee en sneed zich in twee voor de vissersweeskinderen van de Ibis.

Hij vroeg verlof om een tijdlang in te schepen aan boord van een Frans hospitaalschip dat op de banken van "Terre-Neuve" kruistte. Zijn collega's bewonderden zijn dynamisme en volgden, geamuseerd, zijn activiteiten. Hij zegde wat hij dacht, publiceerde zijn opinie over de meest diverse onderwerpen, deed aan fotografie en aan cinema. De vissers van onze kust waardeerden deze, aangespoelde, brusselaar voor zijn jovialiteit, zijn manier van aanpakken en zijn ernst.

Het eigenlijke avontuur van Billet begon echter op 16 mei 1940. De Engelsen beslisten dat zij de magnetische mijnen, die voor de kust van Oostende gedropt werden bleven vegen tot de 17de mei. Na die datum moesten de Belgen dat zelf doen. Het einde 1939, inderhaast, opgerichte "Marinekorps" (bij gebrek aan een oorlogsmarine) was

nog niet uitgerust om magnetische mijnen te vegen. De beslissing viel dan ook dat al de schepen de haven van Oostende voor die datum moesten verlaten.

De vloot van de "Staatsmarine" bestond in 1940 uit een car-ferry en acht pakketboten van de Oostende-Doverlijn. Daarbij hoorden ook nog een reeks dienstschepen zoals slepers, loodsboten, boeienlegger, hydrografisch schip.

Victor Billet, officier aan boord van de "Prince Philippe", werd op de hoogte gesteld van deze evacuatie. Bij de aankomst te Oostende, spoedde Billet zich naar huis om zijn vrouw te verwittigen van het haastig vertrek met zijn schip naar Engeland. Hij vroeg haar de vier kinderen klaar te maken (Alain 2 jaar, Yves 6 jaar, Gisele 8 jaar en Georges 12 jaar) en met een latere boot achter te komen. Haar zeeman kennende pakte Lauret Billet enkele koffers en vertrok met haar 4 kinderen, zoals zoveel anderen, aan boord van een latere boot naar Engeland. Ze zal haar man eerst in juni 1940 terugzien.

De pakketboten kwamen 20 mei te Southampton toe, maar werden onmiddellijk ingezet voor de evacuatie van de Franse havens. De "Prince Philippe" vervulde hierbij opdrachten in Cherbourg, Brest en St Malo.

Na de evacuatie-opdrachten bleven de pakketboten en hun bemanningen in Southampton liggen zonder dat er nog iets gebeurde. De ontstane problematiek had tot gevolg dat de Belgische pakketboten de rest van de oorlog met een engelse bemanning voeren.

Victor Billet was het wachten moe, hij wilde actief bijdragen in de strijd tegen de overweldiger. Op 4 juli 1940 adresseerde hij een schrijven aan diensten van de Engelse koopvaardij waarin hij zijn diensten aanbood. Hij werd hiervoor op zijn vingers getikt door de Belgian Shipping Advisory Committee. Deze Belgische goevernemente commissie onder leiding van M. VAN CAMPENHOUT, trachtte vooralsnog de pakketboten met hun bemanning en de officieren over te dragen aan Engeland en Billet maakte daar nog altijd deel van uit. Maar het was geen blaam die Billet ervan zou weerhouden nog meer initiatieven van deze soort te nemen.

Hij ging naar Londen waar hij de Belgische administratie voorstelde het "Marinekorps" herop te richten met de werkloze Belgische vissers die in de Engelse havens rondhingen. Het antwoord was negatief.

Hij dacht eraan zich te engageren in de Royal Navy. Hij vroeg officieel verlof en kreeg dat. Nu had hij zijn handen vrij. Op 25 juli 1940 schreef hij naar admiraal Keyes, de held van de raid op Zeebrugge in 1918 en tijdens de 18-daagse veldtocht verbindingsofficier verbonden aan de staf van Koning Leopold III. Hij vroeg de admiraal om door hem gehoord te worden, wat ook gebeurde. Billet legde de admiraal uit dat hij zijn diensten aan de Royal Navy wilde aanbieden om op die manier mee te werken aan de bevrijding van zijn land.

Admiraal Keyes, die de Belgen genegen was, introduceerde Billet bij admiraal Dickens. Admiraal Dickens had dienst hernomen en was belast met de coördinatie van de geallieerde marine-onderdelen van

Noorwegen, Polen, Nederland, Frankrijk e.a. die naar Engeland waren uitgeweken.

Admiraal Dickens luisterde met veel aandacht naar Billet. Deze hield een pleidooi voor de oprichting van een Belgische marinekern in de Royal Navy waarbij hij wilde instaan voor de recrutering. De admiraal kon hem echter niets beloven en ook geen garantie geven. De Belgische regering zat nog in Frankrijk en er was geen enkele Belgische autoriteit die in deze zaak een beslissing kon nemen.

Billet had niet veel hoop na dit onderhoud met Dickens. Hij ging dan maar bij de Fransen aankloppen. Die hadden wel oor voor zijn voorstellen want ze hadden schepen maar ontbraken bemanningen. Dit kwam ter ore van Whitehall die Billet onmiddellijk terugriepen en hem vroeg niet in te gaan op de voorstellen van de Fransen. Er was ondertussen contact geweest met de Belgische autoriteiten en men ging op zijn voorstel in.

Op 27 september 1940 kreeg Victor Billet opdracht om 30 Belgische vissers te recruteren voor een op te richten Belgische Sectie van de Royal Navy. Op 10 oktober 1940 werd Billet Luitenant-ter-Zee RNVV (Royal Navy Volunteer Reserve) benoemd en nam hij leiding van de 30 vissers die in Fleetwood gerecruteerd werden.

Op 22 oktober kwam hij toe in "HMS Royal Arthur" te Skegness, een basisopleidingskamp van de Royal Navy. Daar begon hij, samen met een Engels officier, Luitenant Mann, aan de opleiding van zijn manschappen.

Mede door zijn houding en zijn optreden kreeg Billet bij zijn initiatief echter tegenkanting van de Belgische administratie. Ondanks dat rekruteerde hij een tweede groep van 22 man en een derde groep van 43 man en 8 soldaten met zee-ervaring.

Door zijn hardnekkig en eigenzinnig volharden haalde hij zich van langsom meer de banbliksems van de Belgische administratie op de hals. Men zocht een middel om hen te vervangen en men vond het. Op 6 december 1940 werd hij met het eerste contingent dat zijn basisopleiding had beëindigd naar "HMS Lochinvar" gestuurd, zogezegd om hun mijnenveegopleiding te coördineren. In Skegness werd hij vervangen door luitenant Jonckheere.

Victor Billet ontving ook de tweede en derde groep in "HMS Lochinvar" en bleef zich nog bezig houden met de opleiding in Skegness. In maart 1941 bracht hij er zijn laatste bezoek. Op 3 april 1941 verscheen een "Admiralty Fleet Order" waarbij de oprichting van de "Belgische Sectie van de Royal Navy" een feit werd. De droom was gerealiseerd en de heroïsche tijd was voorbij. Victor Billet zou echter langzaam maar zeker terzijde geschoven worden.

Op 16 april 1941 scheepste hij in aan boord van "HMS Brilliant", een oudere destroyer, zogezegd om zijn maritieme opleiding te vervolmaken. Billet leefde nog altijd in de overtuiging dat het was in voorbereiding van een kommando aan boord van een van de Belgische korvetten die in het vooruitzicht werden gesteld. De "Brilliant" werd ingezet in de Zuid-Atlantische oceaan waar het schip deelnam aan de jacht op Duitse kapers en bevoorradingschepen.

Op 14 augustus 1941 wordt Victor Billet bij Admiraal Dickens ontboden. Die bracht hem op de hoogte van het feit dat hij zich niet verder meer met de opleiding van de Belgische Sectie hoefde in te laten en dat hij geen kommandant van een Belgisch korvet zou worden. Binst zijn afwezigheid had men G. Timmermans tot luitenant-commander aangesteld waardoor luitenant-ter-zee Billet gedepasseerd was. Het was gedaan met Victor Billet. Als een verslagen man verliet hij het bureau van admiraal Dickens. Hij gaf het echter nog niet op. Hij wilde een Belgische MTB (Motor Torpedo Boat) flottilje oprichten. Vanaf september 1941 deed hij een reeks stages bij de "Coastal Forces". Op 6 april 1942 las hij in de "Daily Sketch" dat België zijn eerste korvet in ontvangst nam. Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig en Billet sloot zijn krant en legde hem terzijde.

In mei 1942 ging hij over naar het "Dundonald Camp". Hij zat nu bij de "Combined Operations" en de commandos van de Marine. De eeuwige vechter die Billet was voelde zich eindelijk thuis. Hij werd naar de "Combined Operations" gemuteerd met het oog op de geplande landing in Dieppe die de geschiedenis zou ingaan onder de naam "Operation Jubilee". Hij maakte deel uit van de flottilje die opdracht had het 14de regiment Canadese tanks, het Calgary regiment, aan wal te zetten. De opleiding was dan ook zeer doelgericht. Op 11 en 12 juni werden de eerste algemene herhalingen gehouden in Britport, Dorset. De resultaten waren echter niet denderend. Op 22 en 24 juni volgden andere die beter waren. Einde juni en begin juli werden eerst de officieren en daarna de manschappen ingelicht over wat er ging gebeuren.

Iedereen kreeg zwiijplicht opgelegd. Men maakte zich klaar voor de aanval. Alles was klaar op 3 juli. Het slechte weer was echter de oorzaak voor uitstel tot 6 juli. De 7de zete zich alles weer in beweging. Vier duitse vliegers vielen echter de vloot schepen aan en troffen twee van de "Landing Ship Infantry" (toevallig 2 Belgen "Prinses Astrid" en "Prinses Josephine Charlotte"). Het commando vermoedde dat de vijand op de hoogte was van het plan en annuleerde het. Iedereen trok terug naar zijn respectievelijke basis.

Er werd weer flink geoefend. Op 17 augustus 1942 was het eindelijk zo ver. Alles en iedereen werd ingescheept. In de nacht van de 18de en de 19de vertrok een vloot van 9 grote schepen (waaronder 4 Belgische pakketboten) volgepakt met troepen, geëscorteerd door 6 Hunt klas destroyers en vergezeld van 81 kleine landingsvaartuigen richting Dieppe.

Victor Billet ging sloop aan boord van LCT 159, een Landing Craft Tank met 3 Churchill tanks aan boord. Bij het opkomen van de zon op 19 augustus 1942 was deze getuige van een ware slachting op de stranden voor en aan weerszijden van Dieppe. Slechts een van de 6 groepen slaagde er in zijn opdracht uit te voeren. Rond de middag was het feit beslecht. Wat kon trok zich terug en scheepte weer in. Drieduizend zeshonderd soldaten en 550 zeelui ontbraken op het appel bij de aankomst in Engeland.

De LCT 159 kreeg bij de aankomst op het strand 2 voltreffers in de brug waardoor de bemanning, waaronder Victor Billet, gedood werden. Het schip schoot in brand. De overgebleven tankbestuurders kregen met veel moeite de drie tanks nog van boord maar LCT 159 is niet meer van het strand van Dieppe weggeraakt.

Victor Billet behoorde tot de velen die als "Missing presumed killed" de geschiedenis zijn ingegaan. Hij was de eerste officier geweest van de Belgische Sectie van de Royal Navy, maar hij was ook de eerste gesneuvelde.

Zijn weduwe bleef met haar 4 kinderen achter. De Royal Navy vergat zijn doden niet en betaalde haar zijn wedde uit tot het einde van de oorlog.

De Belgische Staat was echter niet van dat advies. Hij weigerde om aan zijn weduwe, na de oorlog, een pensioen uit te betalen. Volgens de Belgische autoriteiten had "de luitenant van de Staatsmarine, Victor Billet, zich bij de Royal Navy geëngageerd zonder als militair gekeurd te zijn geworden door de dokters van het Belgisch Recruteringscentrum te Londen". Hierdoor konden ze hem de kwaliteit van militair niet toekennen. Hij behoorde dus niet tot het leger.

Anders gezegd, toen Billet stierf was hij met verlof en niemand had hem gezegd te gaan vechten.

Uiteindelijk heeft de Administratie van het Zeewezen deze zaak in het reine getrokken.

Litteratuur :

1. Henri ANRYS. Congé pour mourir. Brussel 1975.
2. Henri ANRYS. Les Belges dans la bataille de l'Atlantique. Brussel 1985.
3. Louis LECONTE. Les ancêtres de notre Force Navale. Brussel 1952.
4. J.B. DREESEN. Waar en hoe stierf Luitenant-ter-zee Victor Billet in Neptunus, 37ste jg., nr. 2/94, blz. 84 en volgende.
5. C.P. COUTURE. Operation "Jubilee". Paris 1969.